

No valsts budžeta pašvaldībām

Pašvaldību finanšu izlīdzināšanu nosaka Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likums. Tā mērķis, ņemot vērā pašvaldību sociālekonomiskās atšķirības, radīt tām līdzīgas iespējas ar likumu noteikto funkciju izpildei, kā arī veicināt to iniciatīvu un patstāvību savu finanšu resursu veidošanā.

Noteikumi par pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda ieņēmumiem un to sadales kārtību 2019. gadā nosaka pašvaldību finanšu izlīdzināšanu – kārtību, kādā pašvaldībām no izlīdzināšanas fonda tiek izmaksāta dotācija.

Lai veiktu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas aprēķinu, nosaka vērtēto ieņēmumu prognozi (iedzīvotāju ienākuma nodokļa, nekustamā īpašuma nodokļa par ēkām, nekustamā īpašuma nodokļa par zemi, nekustamā īpašuma nodokļa par inženierbūvē un nekustamā īpašuma nodokļa par mājokļiem prognoze) sadalījumā pa pašvaldībām. Vērtēto ieņēmumu prognozē iekļauj speciālo dotāciju, kuru sadalījumā pa pašvaldībām aprēķina pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa sadales principiem. Lai aprēķinātu izlīdzināmo vienību skaitu pašvaldībā, ņem vērā pašvaldības iedzīvotāju skaitu, struktūru un pašvaldības teritorijas platību kvadrātkilometros.

Naudu pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā iemaksā deviņu Pierīgas novadu un Rīgas, Jūrmalas un Ventpils pašvaldības. Vīnas pārējās no tā saņem. “Ņemot vērā pašvaldību teritoriju lielās sociālekonomiskās atšķir-

bas, kas veidojušas uz lielu reģionālo ekonomisko atšķirību bāzes, pašvaldību finanšu izlīdzināšanas sistēma ir nepieciešama. Dotācija no pašvaldību izlīdzināšanas fonda 2018. gadā veidoja vairāk nekā 15% no 45 pašvaldī-

bu kopbudžeta, tai skaitā augstākais rādītājs bija 31%,” teikts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas ziņojumā “Administratīvi teritoriālā reforma — izaicinājumi, kas rada iespējas”.

Dotācija no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda 2019.gadā

Novads	Dotācija eiro	Eiro uz iedz.
Amatas novads	1 003 286	200,5
Cēsu novads	1 864 767	113,1
Jaunpiebalgas novads	509 596	244,3
Līgatnes novads	573 352	175,8
Pārgaujas novads	714 062	194,8
Priekuļu novads	1 317 017	170,6
Vecpiebalgas novads	919 116	175,8
Raunas novads	725 804	234,4

FUNKCIJU IZPILDE NAV LĒTA

ADMINISTRATĪVIE IZDEVUMI UZ VIENU IEDZĪVOTĀJU 2017.GADĀ

Novads	% no kopējiem izdevumiem	Eiro uz vienu iedzīvotāju
Amatas novads	7,9	102,0
Cēsu novads	3,2	48,1
Jaunpiebalgas novads	12,3	159,2
Līgatnes novads	12,9	119,1
Pārgaujas novads	6,9	105,0
Priekuļu novads	10,6	117,8
Vecpiebalgas novads	10,2	110,1
Raunas novads	12,9	171,7

“Vērtējot pašvaldības pēc administratīvajiem izdevumiem, ir identificējama likumsakarība – pašvaldībās ar augstākiem administratīvajiem izdevumiem ir arī mazākas darba iespējas un daudz lielāks prognozētais iedzīvotāju skaita samazinājums līdz 2030. gadam. Līdz ar to šajās pašvaldībās ir lielāka iespēja, ka administratīvie izdevumi uz vienu iedzīvotāju turpinās pieaugt un tām ir arī daudz mazākas iespējas pašām nopelnīt papildu ieņēmumus,” teikts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas ziņojumā “Administratīvi teritoriālā reforma — izaicinājumi, kas rada iespējas”.

Izdevumi brīvajam laikam

Kultūra un sports ir tie, ar ko lepojas katrs novads. Amatiermākslas kolektīvi, sportistu uzvaras cildina novada vārdu, kultūrvēsture atgādina par mantojumu un saknēm, prasme rīkot dažādus svētkus, novadnieku kopā būšanas spodrina pašlepnūmu, ka viss nenotiek tikai lielās pilsētās.

Par to, ka kultūra, sports tērē un arī dod, tiek runāts daudz. Pašvaldības ik gadu tiem atvēl ievērojamus līdzekļus. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija apkopojusi datus par pērnā gadu, cik katra pašvaldība

naudas atvēlējusi atpūtai, kultūrai un reliģijai. Tiesa gan, veidojot pašvaldības budžetu, katra vietvara rīkojas citādi. Pašvaldības arī saņem mērķdotācijas mākslinieku kolektīvu vadītāju darba samaksai, ja koris, deju kolektīvs, amatierteātris vai pūtēju orķestris sasniegjis labus rezultātus skatēs. Tā nav vadītāja alga, bet piemaksa par darba kvalitāti. Arī šī nauda iekļauta izdevumos atpūtai, kultūrai un reliģijai. Tāpat kā valsts mērķdotācija, piemēram, koncertzālei “Cēsis”, ko saņem Cēsu dome, vai muzejam Jāņaskolā, ko saņem Vecpiebalgas pašvaldība. □

Mērķdotācijas pašvaldību mākslinieku kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (eiro)

Amatas novads	3447
Cēsu novads	1490
Jaunpiebalgas novads	2681
Līgatnes novads	1915
Pārgaujas novads	3064
Priekuļu novads	6511
Raunas novads	1915
Vecpiebalgas novads	5745

Atpūtai, kultūrai, reliģijai 2018.gadā

Novads	Summa eiro	% no kopējā budžeta	Eiro uz iedz.
Amatas novads	824 290	11	164,8
Cēsu novads	4 194 371	15	254,4
Jaunpiebalgas novads	298 288	10	143
Līgatnes novads	366 060	9	112,2
Pārgaujas novads	524 971	8	143,2
Priekuļu novads	1 158 136	11	150
Vecpiebalgas novads	318 677	13	156,1
Raunas novads	445 810	11	144

Izpildvarā savs risinājums

Katra pašvaldība pati veido pārvaldības struktūru. Arī tagad novados tā ir ļoti dažāda. Visos pagastos gan ir pagastu pārvaldes, taču ne visos ir pārvalžu vadītāji. Pārgaujas novada pašvaldībā tāda amata nav, bet Priekuļu novadā pagasta pārvalžu vadītāja pienākumi apvienoti ar izpilddirektora un viņa vietnieka darbu.

Racionāla saimniekošana

“2009.gadā, rūpīgi izvērtējot reālo situāciju, nepieciešamību un iespējas, izstrādājām pārvaldības modeli. Bija skaidrs, ja reiz reformējam, tad veidojam efektīvu, darboties spējīgu pārvaldi,” stāsta Pārgaujas novada domes priekšsēdētājs Hardijs Vents un piebilst: “Protams, pārvalžu vadītāji nodrošina funkcionalitāti. Bet vai tas ir lietderīgi, ja ir spēcīga izpildvara?”

Pārgaujas pašvaldības dienestu un nodaļu darbinieki ikdienā strādā Stalbes, Straupes un Raiskuma pagasta pārvaldēs. “Mums nav viena centra, kur strādā visi vadošie darbinieki. Vērtējam, no kura pagasta katru pašvaldības nodaļu, struktūru veiksmīgāk vadīt,” skaidro novada vadītājs.

Stalbē ir administratīvais centrs, kur ir darbavieta izpilddirektorei, juristam, pašvaldības policistam. Tur ir vienotais klientu apkalpošanas centrs, dzimstarakstu nodaļa. Stalbes tautas namā ir darba vieta kultūras darbinieciem, kuru pārziņā ir kultūras norises četros tautas namos.

Raiskuma pagasta pārvaldē ir Kancelejas nodaļa, strādā informāciju tehnoloģijas speciālists, Attīstības plānošanas nodaļas speciālisti, sabiedrisko attiecību speciāliste. Sociālā dienesta vadība un speciālisti ir Straupē, tur arī Finanšu nodaļa, teritorijas plānotājs, zemes lietu speciālists. Katrā pagastā ir sociālais darbinieks, atbildīgais par komunālo saimniecību.

“Vieni no pirmajiem ieviesām elektronisko dokumentu aprites sistēmu. Tā bija praktiska vajadzība. Tikko kādā pārvaldē tiek saņemts iesniegums, tas nonāk attiecīgajā nodaļā pie speciālista, kuram jautājums jārisina. Mūsu pašvaldības pārvaldes modelis ir attaisnojies. Ne jau tas, cik daudz vai maz darbinieku strādā pašvaldībā, ir rādītājs kvalitatīviem pakalpojumiem,”

viedokli pauž H.Vents un piebilst, ka kopā ar kaimiņu pašvaldību vadītājiem, domājot, kā racionālāk izmantot budžeta naudu un sasniegt vēlamus rezultātus, tika izveidota kopīga būvvalde, skolu valde un bāriņtiesa.

Iedzīvotāji uz pārvaldi iet reti

“Pagasti mūsu novadā ir ļoti dažādi. Risinot saimnieciskus jautājumus, tas tiek darīts novada līmenī, stāsta Priekuļu novada domes vadītāja Elīna Stapulone un uzsver, ka saimnieciskie jautājumi ir izpilddirektora un viņa vietnieka kompetence. Izpilddirektora Fjodora Puņeiko pārziņā ir Priekuļu un Veselavas pagasts, bet vietnieka Ralfa Saļmo – Mārsnēnu un Liepas pagasts. Novada vadītāja pastāsta, ka Veselavā nav pagasta pārvaldes vadītāja, pirms pieņemts šāds lēmums, pašvaldība vispirms izvērtējusi situāciju. Iedzīvotāji reti vērsušies pašvaldībā. Ja ir kāda nepieciešamība, neviens jautājums nav palicis neatrisināts.

“Ja kāds vērsās pie pagasta pārvaldes vadītāja, viņš savukārt pie izpilddirektora, kurš pieņēma lēmumu. Vai šāds starpnieks vajadzīgs? Protams, izpilddirektoram un vietniekam darba ir vairāk, arī pilnvaras ir lielākas, lai var strādāt operatīvāk. Toties mazāk laika paiet dažādās apspriedēs,” vērtē pašvaldības vadītāja un uzsver, ka pagastu pārvalžu pienākumu izpildītāji noteiktā laikā pieņem iedzīvotājus, strādā lietvedes, sekretāres. Viņas pieņem iesniegumus, kasē var veikt maksājumus.

Katrā pagastā ir sociālais darbinieks, kultūras nama vadītājs. Liepā un Priekuļos darbojas valsts un pašvaldību vienotais klientu apkalpošanas centrs. “Liepā tas ir ļoti apmeklēts. Iedzīvotāji novērtējuši, ka te var ērti un ātri visu nokārtot,” teic pašvaldības vadītāja un uzsver, ka ir svarīgi, lai izveidotā pašvaldības pārvaldība būtu efektīva, kompakta, nevis sadrumstalota. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds